

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΓΝΩΜΗ

Δ 24 ΕΑΔΗΣΥ/2022

(του άρθρου 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

της παρ. 5 του άρθρου 353 του ν. 4412/2016

Στην Αθήνα σήμερα, 21 Νοεμβρίου 2022, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9:30 π.μ., στα επί της οδού Κεφαλληνίας 45 & Κομνά Τράκα γραφεία της, συνήλθε η ως άνω ΕΠΙΤΡΟΠΗ της ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΡΧΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (εφεξής «Αρχή» ή «ΕΑΔΗΣΥ») σε συνεδρίαση, μετά από σχετική πρόσκληση της Προέδρου, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα Μέλη.

Τα προσκληθέντα Μέλη της Επιτροπής παρέστησαν κατά τη συνεδρίαση, ως εξής:

Πρόεδρος: Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Πρόεδρος της Αρχής

Μέλη: Ευαγγελία Κουτούπα, Σύμβουλος της Αρχής (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Δημήτριος Χανής, Σύμβουλος της Αρχής

Χρυσάνθη Ζαράρη, Μέλος της Αρχής

Αδάμ Καραγλάνης, Μέλος της Αρχής

Βασιλική Σκαρτσούνη, Μέλος της Αρχής

Δημήτριος Σταθακόπουλος, Μέλος της Αρχής (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Γραμματέας: Αθανάσιος Λαμπράκης, ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού

Εισηγήτρια: Δήμητρα Παπασταματίου, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, παρέστησαν, η εισηγήτρια Δήμητρα Παπασταματίου, η Προϊσταμένη του Τμήματος Ελέγχου Αιτημάτων Διαπραγμάτευσης, Μαρία Παναγοηλιοπούλου και η

Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Ελέγχου της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., Μαριλένα Σιδέρη, οι οποίες αποδεσμεύτηκαν πριν την έναρξη της διαδικασίας ψηφοφορίας των Μελών της Επιτροπής και τη λήψη απόφασης.

ΘΕΜΑ: Παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 περ. β' υποπερ. γγ' του ν. 4412/2016, για την προσφυγή του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ως εκπροσώπου του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ), σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, για τη σύναψη συμβάσεων απομακρυσμένης πρόσβασης σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων με τους εκδοτικούς οίκους ACS, RSC, AIP, Oxford University Press (OUP) και Taylor & Francis, συνολικού προϋπολογισμού 3.657.938,36 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ.

1. Με το με αρ. πρωτ. 19144/01.11.2022 (Α.Π. εισερχ. Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ 5704/04.11.22) έγγραφο του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, διαβιβάστηκε το από 31.10.22 έγγραφο της Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Σ.Ε.Α.Β), με το οποίο ζητείται η παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής, για την προσφυγή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης, σύμφωνα με το άρθρο 32 παρ. 2 περίπτ. β, υποπερ. γγ' του ν. 4412/2016, προς τον σκοπό σύναψης δημοσίων συμβάσεων απομακρυσμένης πρόσβασης σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, για τα ακαδημαϊκά έτη 2022, 2023 και 2024 με τους εκδοτικούς οίκους ACS, RSC, AIP, Oxford University Press (OUP) και Taylor & Francis, οι οποίοι κατέχουν τα αποκλειστικά δικαιώματα διαχείρισης των ιστοτόπων, συνολικού προϋπολογισμού 3.657.938,36 ευρώ χωρίς ΦΠΑ.

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ – ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

2. Από τη μελέτη των στοιχείων του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα:

Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Σ.Ε.Α.Β.), συστάθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17 του ν. 3404/2005 (Α` 260) και έχει ως σκοπό την εξοικονόμηση πόρων και την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών υποστήριξης του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου των μελών του. Στις 6-10-2016 με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μελών του Συνδέσμου η έδρα του ΣΕΑΒ μεταφέρθηκε στο ΑΠΘ.

Σύμφωνα με το αίτημα «...Η απόφαση για το ποιο υλικό είναι απαραίτητο έτσι ώστε να καλύπτει κατά το δυνατόν τις ανάγκες των ερευνητών και των μεταπτυχιακών φοιτητών των ιδρυμάτων στηρίζεται στη συνεργασία μεταξύ των βιβλιοθηκών. Το Γραφείο των Ηλεκτρονικών Πηγών του ΣΕΑΒ στο ΑΠΘ ανέλαβε να συγκεντρώσει τις συνδρομές σε επιστημονικά περιοδικά, που είχαν οι βιβλιοθήκες. Για κάθε τίτλο περιοδικού βρέθηκε με τις κατάλληλες βιβλιοθηκονομικές πηγές το κόστος και ο εκδότης, συνολικά με όλα τα ιδρύματα, ακαδημαϊκά και ερευνητικά. Η συνεργασία και διαβούλευση με τα μέλη του ΣΕΑΒ είναι διαρκής και μόνιμη ώστε να επιλέγονται πάντα οι τίτλοι που ενδιαφέρουν τους ερευνητές των ιδρυμάτων. Οι οποιοσδήποτε αποφάσεις εγκρίνονται από τη Γενική Συνέλευση του ΣΕΑΒ.

Στην από 21 Ιουνίου 2022 συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης του ΣΕΑΒ αποφασίστηκε η ανανέωση συμβάσεων απομακρυσμένης πρόσβασης σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων με τον εκδοτικό οίκο Royal Society of Chemistry και στην από 17 Ιουνίου 2022 συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης του ΣΕΑΒ αποφασίστηκε η ανανέωση συμβάσεων απομακρυσμένης πρόσβασης σε ηλεκτρονικές βάσεις

δεδομένων με τους εκδοτικούς οίκους ACS, AIP, Oxford University Press (OUP) και Taylor & Francis. Ο συνολικός προϋπολογισμός των εν λόγω συμβάσεων ανέρχεται στα € 4.535.843,57 σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα:

<i>Publisher</i>	2022	2023	2024	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΦΠΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕ ΦΠΑ
ACS	€ 265.710,14	-	-	€ 265.710,14	€ 329.480,57
OUP Journals	€ 245.034,00	€ 257.285,00	€ 270.150,00	€ 772.469,00	€ 957.861,56
RSC	€ 153.403,30	€ 153.403,30	€ 153.403,30	€ 460.209,90	€ 570.660,28
T&F	€ 522.779,83	€ 538.463,23	€ 554.617,13	€ 1.615.860,19	€ 2.003.666,64
AIP*	€ 175.899,94	€ 181.177,20	€ 186.611,98	€ 543.689,13	€ 674.174,52
ΣΥΝΟΛΟ	€ 1.362.827,21	€ 1.130.328,73	€ 1.164.782,41	€ 3.657.938,36	€ 4.535.843,57

*Τα ποσά της AIP υπολογίζονται σε \$ καθώς η μετατροπή σε ευρώ γίνεται με την ισοτιμία € -\$ που ισχύει την 1^η Ιανουαρίου κάθε τρέχοντος έτους. Σε αυτόν τον πίνακα τα ποσά είναι κατά προσέγγιση σε € καθώς όλα τα έτη έχουν υπολογιστεί με ισοτιμία 1ης Ιανουαρίου 2022.

Όλοι οι ανωτέρω εκδοτικοί οίκοι, όπως αναφέρεται στο αίτημα, είναι οι μοναδικοί πάροχοι και έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να προμηθεύουν επιστημονικά περιοδικά και βιβλία μέσω ηλεκτρονικής συνδρομής, τα οποία διατίθενται αποκλειστικά και μόνο από πλατφόρμα εκάστου εκδοτικού οίκου σε αντίστοιχη ιστοσελίδα του. Επίσης, είναι αποκλειστικοί δικαιούχοι των δικαιωμάτων πλήρους πρόσβασης στους ιστοτόπους, μέσω των οποίων μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση στο περιεχόμενο επιστημονικών περιοδικών, σειρών ηλεκτρονικών βιβλίων, συλλογών ηλεκτρονικών βιβλίων και βάσεων δεδομένων. Ειδικότερα:

Ο εκδότης **ACS** προσκόμισε το **από 19-01-2022** έγγραφο με το οποίο βεβαιώνει ότι: «...οι Εκδόσεις ACS είναι ο αποκλειστικός κάτοχος του περιεχομένου και των πληροφοριών οι οποίες είναι διαθέσιμες στις Διαδικτυακές Εκδόσεις ACS και στα Αρχεία Παλαιότερων Ετών της ACS. Όλα τα άρθρα σε αυτές τις υπηρεσίες είναι διαθέσιμα είτε σε μορφή PDF (μορφότυπο) είτε σε μορφή HTML (μορφότυπο). Κανένας άλλος εκδοτικός οίκος, εκδότης ή εταιρεία δεν κατέχει ή ελέγχει την πρόσβαση στις Διαδικτυακές Εκδόσεις ACS και στα Αρχεία Παλαιότερων Ετών ACS, μόνο η Αμερικανική Χημική Εταιρεία (ACS)....»

Ο εκδότης **Oxford University Press** προσκόμισε το **από 23-06-2022** έγγραφο με το οποίο βεβαιώνει ότι: «...οι Πανεπιστημιακές Εκδόσεις της Οξφόρδης (Oxford University Press), των οποίων η κύρια εγκατάστασή τους είναι στην Οδό Μεγάλη Κλάρεντον (Great Clarendon Street), Οξφόρδη, OX2 6DP, Ηνωμένο Βασίλειο είναι ο αποκλειστικός εκδότης της Πλήρους Συλλογής Περιοδικών της Οξφόρδης (Oxford Journals Full Collection) (που είναι διαθέσιμη στον ιστοτόπο: <https://academic.oup.com/journals/>) κατά το έτος 2022....»

Ο εκδοτικός οίκος **Royal Society of Chemistry** προσκόμισε το **από 06-04-2022** έγγραφο με το οποίο διαβεβαιώνεται ότι «... η Royal Society of Chemistry, Thomas Graham House, Science Park, Milton Road, Cambridge CB4 0WF αποτελεί αποκλειστικό προμηθευτή και διανομέα όλων των επιστημονικών περιοδικών που περιλαμβάνονται στην προσφορά Read & Publish που έγινε στην Heal-Link. Η πρόσβαση στα εν λόγω επιστημονικά περιοδικά διατίθεται μέσω της πλατφόρμας The Royal Society of Chemistry στην τοποθεσία [http://pubs.rsc.org/..](http://pubs.rsc.org/)»

Ο εκδοτικός οίκος Taylor & Francis προσκόμισε το από 14-09-2022 έγγραφο με το οποίο διαβεβαιώνεται ότι «... η Τέιλορ και Φράνσις (Taylor & Francis), ένα εμπορικό τμήμα της Ινφόρμα ΗΒ ΕΠΕ (Informa UK Limited), είναι η «αποκλειστική πηγή» για το αδειοδοτημένο υλικό μέσω του ιστοτόπου Τέιλορ και Φράνσις (Taylor & Francis) στην διεύθυνση www.tandfonline.com, ο οποίος παρέχει πρόσβαση σε περιεχόμενο με δυνατότητα ηλεκτρονικής αναζήτησης και ανάκτησης, συμπεριλαμβανομένων επιστημονικών και άλλων ακαδημαϊκών ηλεκτρονικών περιοδικών τα οποία είναι ισοδύναμα με τα περιοδικά έντυπης έκδοσης της Τέιλορ και Φράνσις (Taylor & Francis), με τις πρόσθετες ηλεκτρονικές λειτουργικότητες και τις σχετικές υπηρεσίες πληροφοριών, που δημοσιεύονται από την Τέιλορ και Φράνσις (Taylor & Francis) και τις συνδεδεμένες της εταιρείες....»

Ο εκδοτικός οίκος AIP προσκόμισε το από 01-02-2022 έγγραφο με το οποίο βεβαιώνει ότι: «Η «Εκδόσεις του Αμερικανικού Ινστιτούτου Φυσικής» ΕΠΕ (AIP Publishing LLC ("AIPP"), εγγυάται ότι είναι η αποκλειστική πάροχος του ηλεκτρονικού περιεχομένου (ήτοι του Αδειοδοτημένου Υλικού) των Εκδοτών των οποίων τα περιοδικά φιλοξενούνται στην πλατφόρμα των Εκδόσεων του Αμερικανικού Ινστιτούτου Φυσικής (AIPP), Scitation. Οι Εκδόσεις του Αμερικανικού Ινστιτούτου Φυσικής (AIPP) και οι Εκδότες έχουν αποκλειστικά δικαιώματα των αντίστοιχων τίτλων τους που παρατίθενται στο Παράρτημα Α, και οι Εκδόσεις του Αμερικανικού Ινστιτούτου Φυσικής (AIPP) κατέχουν τη ρητή άδεια των Εκδοτών να αδειοδοτούν το υλικό τους σε βιβλιοθήκες.....»

Περαιτέρω, η αιτούσα αναφέρει ότι ο λόγος που επικαλείται την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης είναι η μοναδικότητα των προϊόντων των συμβάσεων, καθόσον όλα τα επιστημονικά άρθρα όλων των περιοδικών είναι πρωτότυπα. Η επιλογή δε των περιοδικών ή των συλλογών αυτών (εφόσον προσφέρονται κατά συλλογές και όχι κατά μόνας) γίνεται με επιστημονικά κριτήρια και με βάση την απήχηση και την καταξίωσή τους στην επιστημονική κοινότητα. Οι γενικές συνελεύσεις των επιμέρους μελών του ΣΕΑΒ αποφασίζουν, κατόπιν εισηγήσεων των καθηγητών και ερευνητών των Πανεπιστημίων και ΤΕΙ, για την επιλογή των προτεινόμενων εκδοτών. Τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται είναι ακαδημαϊκά και ερευνητικά. Ειδικότερα, από τη λίστα των διεθνώς αναγνωρισμένων εκδοτών (βλ. <https://www.scijournal.org/top-international-journal-publisher.shtml>) επιλέγονται οι εκδοτικοί οίκοι, οι οποίοι λόγω της πληρότητας της συλλογής τους και του αριθμού των προσφερόμενων τίτλων, παρέχουν τη μεγαλύτερη δυνατή κάλυψη των ερευνητικών και ακαδημαϊκών αναγκών των μελών του ΣΕΑΒ.

Όλοι οι ανωτέρω εκδοτικοί οίκοι είναι οι μοναδικοί πάροχοι και έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να προμηθεύουν επιστημονικά περιοδικά και βιβλία μέσω ηλεκτρονικής συνδρομής, τα οποία διατίθενται αποκλειστικά και μόνο από πλατφόρμα εκάστου εκδοτικού οίκου σε αντίστοιχη ιστοσελίδα του. Επίσης είναι αποκλειστικοί δικαιούχοι των δικαιωμάτων πλήρους πρόσβασης στους ιστοτόπους, μέσω των οποίων μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση στο περιεχόμενο επιστημονικών περιοδικών, σειρών ηλεκτρονικών βιβλίων, συλλογών ηλεκτρονικών βιβλίων και βάσεων δεδομένων.

Συναφώς, η αιτούσα προσκόμισε τα σχέδια των συμβάσεων με τους ως άνω εκδοτικούς οίκους με τη συνημμένη σε αυτά αλληλογραφία, καθώς επίσης και σχέδια των προσκλήσεων προς διαπραγμάτευση και ζήτησε από την Αρχή να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για την έκδοση της σύμφωνης γνώμης, προκειμένου να κληθούν οι ανωτέρω εκδοτικοί οίκοι σε διαδικασία διαπραγμάτευσης, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, για την υπογραφή των σχετικών συμβάσεων.

II. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3. Στο άρθρο 32 «Προσφυγή στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση» (άρθρο 32 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ), ορίζεται: «1. Στις ειδικές περιπτώσεις και περιστάσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 6, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναθέτουν δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση. 2. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών σε οποιαδήποτε από τις κατωτέρω περιπτώσεις: [...]

β) εάν τα έργα, τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μπορούν να παρασχεθούν μόνον από έναν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα για οποιονδήποτε από τους κατωτέρω λόγους:

...γγ) προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.»

Οι εξαιρέσεις που ορίζονται στις υποπεριπτώσεις ββ' και γγ' εφαρμόζονται μόνο εάν δεν υπάρχει εύλογη εναλλακτική λύση ή υποκατάστατο και η απουσία ανταγωνισμού δεν είναι αποτέλεσμα τεχνητού περιορισμού των παραμέτρων της σύμβασης».

Συναφώς, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 50 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ: “λόγω των επιζήμιων επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, οι διαδικασίες με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση γνωστοποίηση προκήρυξης σύμβασης θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο σε άκρως εξαιρετικές περιπτώσεις. Η εξαίρεση αυτή θα πρέπει να περιορίζεται σε περιπτώσεις που ...είτε είναι σαφές εξ αρχής ότι η δημοσίευση δεν θα οδηγήσει σε μεγαλύτερο ανταγωνισμό ή σε καλύτερα αποτελέσματα όσον αφορά την προμήθεια, μεταξύ άλλων και γιατί αντικειμενικά υπάρχει μόνο ένας οικονομικός φορέας που μπορεί να εκτελέσει τη σύμβαση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα έργα τέχνης, όπου η ταυτότητα του καλλιτέχνη συνδέεται άρρηκτα με τον μοναδικό χαρακτήρα και την αξία του έργου τέχνης. Η αποκλειστικότητα μπορεί να οφείλεται και σε άλλους λόγους, όμως μόνο καταστάσεις αντικειμενικής αποκλειστικότητας μπορούν να δικαιολογήσουν τη χρήση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση, εφόσον η κατάσταση της αποκλειστικότητας δεν δημιουργήθηκε από την ίδια την αναθέτουσα αρχή με στόχο τη μελλοντική διαδικασία προμήθειας. Οι αναθέτουσες αρχές που επικαλούνται αυτή την εξαίρεση θα πρέπει να αιτιολογούν γιατί δεν υπάρχουν εύλογες εναλλακτικές ή υποκατάστατα, όπως η χρήση εναλλακτικών διαύλων διανομής ακόμα και εκτός του κράτους μέλους της αναθέτουσας αρχής ή να εξετάζουν παρεμφερή από άποψη λειτουργίας έργα, αγαθά και υπηρεσίες. Στις περιπτώσεις που η κατάσταση της αποκλειστικότητας οφείλεται σε τεχνικούς λόγους, αυτοί θα πρέπει να προσδιορίζονται με ακρίβεια και να αιτιολογούνται κατά περίπτωση. [...]”.

4. Στο άρθρο 17 του ν. 3404/2005 «Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών», ορίζεται « 1. Επιτρέπεται η σύσταση Συνδέσμου, με τίτλο "Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Σ.Ε.Α.Β.)", με σκοπό την εξοικονόμηση πόρων και την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών υποστήριξης του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου τους. Ειδικότερα, μεταξύ των στόχων του Σ.Ε.Α.Β. περιλαμβάνονται η συντονισμένη ανάπτυξη των συλλογών των επί μέρους Κεντρικών Βιβλιοθηκών, η δημιουργία συστήματος διαδανεισμού σε εθνικό πλαίσιο, η χάραξη κοινής στρατηγικής στον τομέα της πρόσβασης σε ηλεκτρονικό υλικό με σκοπό την αποτελεσματικότερη για τη χώρα διαχείριση των πηγών πληροφόρησης και η υιοθέτηση κοινών προτύπων και δεικτών απόδοσης των υπηρεσιών τους. Ο Σύνδεσμος αποτελείται από τα Πανεπιστήμια και τα Τ.Ε.Ι. της χώρας.

2. Η σύσταση και η λειτουργία του Σ.Ε.Α.Β. γίνεται με τη σύνταξη και υπογραφή από τα Ιδρύματα προγραμματικής συμφωνίας, στην οποία προβλέπονται οι στόχοι και οι όροι συνεργασίας. Εάν δεν επέλθει, με ενιαία προγραμματική συμφωνία, η ταυτόχρονη συνεργασία όλων των Ιδρυμάτων, τα εφεξής ενδιαφερόμενα Ιδρύματα θα μπορούν με ιδιαίτερη συμφωνία να προσχωρούν στην αρχική προγραμματική συμφωνία σύστασης του Σ.Ε.Α.Β..

3. Συνεργαζόμενα μέλη του Συνδέσμου μπορεί να είναι και Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ. που εποπτεύονται από άλλα Υπουργεία εκτός από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και άλλοι κρατικοί οργανισμοί.»

5. Στο άρθρο 48 του ν. 4009/2011 «Βιβλιοθήκες - Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών», ορίζεται « 1. Σε κάθε Α.Ε.Ι. λειτουργεί ενιαία κεντρική βιβλιοθήκη ως αυτοτελής και αποκεντρωμένη μονάδα σε επίπεδο διεύθυνσης, με τίτλο «Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης (τίτλος ιδρύματος)». Αποστολή της κεντρικής βιβλιοθήκης είναι η ενίσχυση και υποστήριξη των εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων του ιδρύματος, η συμβολή της στην ανάκτηση, διαχείριση, παροχή και διάθεση εξειδικευμένων πληροφοριών στην ευρύτερη εθνική και διεθνή κοινότητα και η ουσιαστική συμμετοχή της σε κάθε δραστηριότητα για την παιδεία και τον πολιτισμό. Η περαιτέρω διοικητική ανάπτυξη της κεντρικής βιβλιοθήκης του ιδρύματος σε παραρτήματα σε επίπεδο σχολής καθορίζεται από τον Οργανισμό του ιδρύματος. Τα παραρτήματα υπάγονται διοικητικά στην κεντρική βιβλιοθήκη του ιδρύματος και αποτελούν ενιαίο με αυτή σύνολο τόσο ως προς τους ανθρώπινους πόρους όσο και ως προς την πολιτική ανάπτυξης και τη διαχείριση των οικονομικών πόρων.

2. Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Σ.Ε.Α.Β.), που συστάθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17 του ν. 3404/2005 (Α` 260), έχει ως σκοπό την εξοικονόμηση πόρων και την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών υποστήριξης του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου των μελών του. Ειδικότερα, μεταξύ των στόχων του Σ.Ε.Α.Β. περιλαμβάνονται η συντονισμένη ανάπτυξη των συλλογών των επί μέρους κεντρικών βιβλιοθηκών, η δημιουργία συστήματος διαδανεισμού σε εθνικό επίπεδο, η χάραξη κοινής στρατηγικής στον τομέα της πρόσβασης σε ηλεκτρονικό υλικό με σκοπό την αποτελεσματικότερη για τη χώρα διαχείριση των πηγών πληροφόρησης και η υιοθέτηση κοινών προτύπων και δεικτών απόδοσης των υπηρεσιών τους. Μέλη του Συνδέσμου είναι τα Α.Ε.Ι. της χώρας, η Ακαδημία Αθηνών και η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος.

3. Συνεργαζόμενα μέλη του Συνδέσμου μπορεί να είναι τα ερευνητικά κέντρα του δημόσιου τομέα, καθώς και νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που εποπτεύονται από άλλα Υπουργεία εκτός από το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και άλλοι κρατικοί οργανισμοί.»

III. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

6. Το υπό εξέταση αίτημα, αφορά στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια των διατάξεων της περ. 9 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016, για την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, για λόγους που άπτονται αποκλειστικών δικαιωμάτων που διαθέτουν οι προτεινόμενοι ανάδοχοι, προκειμένου να συναφθούν δημόσιες συμβάσεις απομακρυσμένης πρόσβασης σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων με τους εκδοτικούς οίκους ACS, AIP, RSC, Oxford University Press (OUP) και Taylor & Francis, συνολικού

προϋπολογισμού 3.657.938,36 ευρώ χωρίς ΦΠΑ. Το αντικείμενο των υπόψη συμβάσεων εμπίπτει στον κωδικό CPV 79980000-7 (Υπηρεσίες συνδρομών).

7. Ο Σ.Ε.Α.Β. έχει συσταθεί βάσει της νομοθετικής πρόβλεψης των διατάξεων του άρθρου 17 του ν. 3404/2005 με την από 27.2.2008 προγραμματική συμφωνία μεταξύ των εθνικών Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. και αποτελεί το νομικό πρόσωπο που θα συμβληθεί με τους προτεινόμενους αναδόχους, εκδοτικούς οίκους / παρόχους στο πλαίσιο των υπόψη συμβάσεων, είναι δε αναθέτουσα αρχή κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 2 παρ. 1 περ. α' ν. 4412/2016 (βλ. Πράξεις Ζ' Κλιμακίου Ελεγκτικού Συνεδρίου υπ' αριθμ. 456/2019, 268/2017, 315/2016 251/2013 καθώς επίσης και Γνώμες υπ' αριθμ. Δ106/2019, Δ38/2019, Δ79/2020 και Δ59/2022 της Αρχής). Στις 6-10-2016 με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μελών του Συνδέσμου η έδρα του ΣΕΑΒ μεταφέρθηκε στο ΑΠΘ.

Ο εν λόγω Σύνδεσμος, ο οποίος έχει νομική προσωπικότητα, αποτελεί ένωση με κύρια επί συνδρομή μέλη του Οργανισμού Δημοσίου Δικαίου και συγκεκριμένα: τα Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. της Χώρας, την Ακαδημία Αθηνών και την Εθνική Βιβλιοθήκη και αποβλέπει, όπως ήδη προεκτέθηκε, στην εξοικονόμηση πόρων και στην παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών υποστήριξης του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου των οργανισμών δημοσίου δικαίου που αποτελούν μέλη του, μέσω, μεταξύ άλλων, της χάραξης κοινής στρατηγικής για την απόκτηση δικαιωμάτων απομακρυσμένης πρόσβασης σε ηλεκτρονικές πηγές και υπηρεσίες πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών επιστημονικών περιοδικών. Επομένως, έχει συσταθεί προς κάλυψη αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

Λαμβάνοντας δε υπόψη ότι: α) το εξεταζόμενο αίτημα αφορά στην ανάθεση δημόσιων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών κατόπιν προσφυγής στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 32 παρ. 2 περ. β' υποπερ. γγ' του ν. 4412/2016 και β) η προϋπολογισθείσα δαπάνη, υπερβαίνει τα κατώτατα όρια του άρθρου 5 του ν. 4412/2016, συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής για την παροχή της σύμφωνης γνώμης κατ' άρθρο 347 παράγραφος 2 περίπτωση γ' υποπερίπτωση γδ' του ν.4412/2016, όπως ισχύει.

8. Η διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες στα άρθρα 26 και 32 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, περιπτώσεις, όπως ενσωματώθηκαν με τα άρθρα 26 και 32 του ν. 4412/2016. Οι εν λόγω διατάξεις, στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις που συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, ήτοι από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αρχής της διαφάνειας, του ελεύθερου ανταγωνισμού, της αποφυγής των διακρίσεων και της ίσης μεταχείρισης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συσταλτικής ερμηνείας. Συγκεκριμένα, προκειμένου η οδηγία 2014/24/ΕΕ, να μην απωλέσει την πρακτική αποτελεσματικότητά της, τα κράτη μέλη και οι αναθέτουσες αρχές τους δεν επιτρέπεται να θεσπίζουν περιπτώσεις προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση που δεν προβλέπονται από την εν λόγω οδηγία ή να συνοδεύουν τις ρητώς προβλεπόμενες από την οδηγία αυτή περιπτώσεις με νέους όρους που έχουν ως αποτέλεσμα να καθιστούν ευκολότερη την προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία (βλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 18ης Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28ης Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 1996, σ. I-1949, σκέψη 13 και της 13ης Ιανουαρίου 2005, C-84/03, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλ. 2005, I-13947, σκέψη 48).

9. Ειδικότερα, οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις, προσφεύγοντας, κατ' εξαίρεση, σε διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, όταν για λόγους σχετικούς με την προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων το αντικείμενο της σύμβασης είναι δυνατόν να ανατεθεί σε συγκεκριμένο οικονομικό φορέα, υπό τις αυστηρές προϋποθέσεις που ρητώς αναφέρονται στην εν λόγω διάταξη, ήτοι όταν δεν υφίσταται σχετικώς εύλογη εναλλακτική λύση ή υποκατάστατο, η δε απουσία ανταγωνισμού δεν είναι αποτέλεσμα τεχνητού περιορισμού των παραμέτρων της σύμβασης. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 50 της Οδηγίας 2013/24/ΕΕ, οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να εξετάζουν παρεμφερή από άποψη λειτουργίας έργα, αγαθά και υπηρεσίες, ενώ οι λόγοι που τεκμηριώνουν και στοιχειοθετούν τη μοναδικότητα του προτεινόμενου αναδόχου, πρέπει να αιτιολογούνται πλήρως και ειδικώς και να προκύπτουν από στάθμιση όλων των οικονομοτεχνικών παραμέτρων, που καθιστούν αναγκαία την προσφυγή σε αυτήν την όλως εξαιρετική διαδικασία, διαφορετικά αυτή δεν είναι νόμιμη.¹

Περαιτέρω, η προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, ως προϋπόθεση προσφυγής στην ως άνω εξαιρετική διαδικασία ανάθεσης, έχει την έννοια ότι ο ανάδοχος που επιλέχθηκε είναι ο μοναδικός που διαθέτει την ικανότητα εκτέλεσης της συγκεκριμένης σύμβασης λόγω του δικαιώματος αποκλειστικότητας που κατέχει επί δημιουργήματος, χωρίς να αρκεί για την εφαρμογή της ως άνω ρύθμισης ότι το εν λόγω δημιούργημα προστατεύεται απλώς από τις διατάξεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας, αλλά πρέπει επιπλέον η παροχή των υπηρεσιών να είναι δυνατή μόνο από τον συγκεκριμένο ανάδοχο, εφόσον αυτές (υπηρεσίες) δεν υπόκεινται σε ανταγωνισμό στην αγορά.² Μόνο, δε, καταστάσεις αντικειμενικής αποκλειστικότητας μπορούν να δικαιολογήσουν τη χρήση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση, εφόσον η κατάσταση της αποκλειστικότητας δε δημιουργήθηκε από την ίδια την αναθέτουσα αρχή με στόχο μελλοντική διαδικασία σύναψης σύμβασης (αιτιολογική σκέψη 50 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ).

10. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, ο λόγος για τον οποίο η αιτούσα επικαλείται την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης είναι *η μοναδικότητα των προϊόντων των συμβάσεων, δεδομένου ότι όλα τα επιστημονικά άρθρα των περιοδικών είναι πρωτότυπα και δεν επιτρέπεται η αναδημοσίευσή τους.*

Επίσης, η αναθέτουσα αρχή διευκρίνισε ότι οι γενικές συνελεύσεις των επιμέρους μελών του ΣΕΑΒ αποφασίζουν, κατόπιν εισηγήσεων των καθηγητών και ερευνητών των Πανεπιστημίων και ΤΕΙ, για την επιλογή των προτεινόμενων εκδοτών τα δε κριτήρια που χρησιμοποιούνται είναι ακαδημαϊκά και ερευνητικά. Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στο οικείο αίτημα, *«από τη λίστα των διεθνώς αναγνωρισμένων εκδοτών (βλ. <https://www.scijournal.org/top-international-journal-publisher.shtml>) επιλέγονται οι εκδοτικοί οίκοι, οι οποίοι λόγω της πληρότητας της συλλογής τους και του αριθμού των προσφερόμενων τίτλων, παρέχουν τη μεγαλύτερη δυνατή κάλυψη των ερευνητικών και ακαδημαϊκών αναγκών των μελών του ΣΕΑΒ.»*. Με τα προσκομισθέντα έγγραφα των επιλεγέντων εκδοτικών οίκων, βεβαιώνεται οι αυτοί είναι οι μοναδικοί πάροχοι και έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να προμηθεύουν επιστημονικά περιοδικά και βιβλία μέσω ηλεκτρονικής συνδρομής, τα οποία διατίθενται αποκλειστικά και μόνο από πλατφόρμα εκάστου εκδοτικού οίκου σε αντίστοιχη ιστοσελίδα του. Είναι, επίσης, αποκλειστικοί δικαιούχοι των δικαιωμάτων πλήρους πρόσβασης στους ιστοτόπους, μέσω των οποίων

¹ Βλ. ΕλΣυν Τμήμα VI 77/2008, 263/2007, 186, 187, 188, 189, 190, 191/2006, 61/187.

² Πράξη ΕΣ 33/2010 Τμ. VII, ΔΕΚ C-328/92, Επιτροπή κατά Ισπανίας.

μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση στο περιεχόμενο επιστημονικών περιοδικών, σειρών ηλεκτρονικών βιβλίων, συλλογών ηλεκτρονικών βιβλίων και βάσεων δεδομένων.

Επομένως, εφόσον οι αντισυμβαλλόμενοι εκδοτικοί οίκοι είναι οι αποκλειστικοί διαθέτες των ηλεκτρονικών επιστημονικών περιοδικών που επελέγησαν από τον ΣΕΑΒ βάσει των αναγκών για την κάλυψη των γνωστικών πεδίων των πανεπιστημίων της Χώρας (προσκομισθείσες βεβαιώσεις αποκλειστικότητας εκδοτικών οίκων), η διενέργεια διαγωνισμού για τις εν λόγω υπηρεσίες θα καθίστατο άνευ αντικειμένου, καθόσον μόνο οι ως άνω εκδοτικοί οίκοι, λόγω των προεκτεθέντων δικαιωμάτων τους περί αποκλειστικής διάθεσης για την πρόσβαση στα συγκεκριμένα ηλεκτρονικά επιστημονικά περιοδικά, θα είχαν τη δυνατότητα να παράσχουν τις υπηρεσίες αυτές (βλ. απόφαση 130/2007 του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, Δ59/2022, Δ69/2021, Δ79/2020, Δ19/2019 Γνώμη της Αρχής).

Με τα δεδομένα αυτά, τεκμηριώνεται επαρκώς η συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής των επικαλούμενων διατάξεων του άρθρου 32 παρ. 2 περ. β' υποπερ. γγ' του ν. 4412/2016 για την προσφυγή του Σ.Ε.Α.Β. στη σκοπούμενη διαδικασία διαπραγμάτευσης.

Αναφορικά με την αιτούμενη επιμέρους δαπάνη για τον εκδοτικό οίκο AIP, δοθέντος ότι σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου η μετατροπή από Δολάριο ΗΠΑ σε Ευρώ, έγινε κατά προσέγγιση, βάσει της ισοτιμίας της 01.01.2022, ενώ έκτοτε η ισοτιμία έχει ουσιωδώς μεταβληθεί υπέρ του Δολαρίου, το οικείο ποσό πρέπει να προσδιοριστεί με βάση την ισοτιμία Ευρώ – Δολαρίου κατά την εκτέλεση της συναλλαγής.

IV. Συμπέρασμα

Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή

Αποφασίζει ομόφωνα την παροχή σύμφωνης γνώμης επί του υποβληθέντος αιτήματος του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης περί προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 32 παρ. 2 περ. β υποπερ. γγ' του ν. 4412/2016, για τη σύναψη συμβάσεων απομακρυσμένης πρόσβασης σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων με τους εκδοτικούς οίκους ACS, RSC, AIP, Oxford University Press (OUP) και Taylor & Francis, εκτιμώμενου προϋπολογισμού 3.657.938,36 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, λόγω συνδρομής των οικείων προϋποθέσεων.

Αθήνα, 21.11.2022

Η Πρόεδρος

Ανδρονίκη Θεοτοκάτου

